

VVSG

Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

VAN LIJSTSTEM TOT LIJSTDUWER

WE STARTEN OM 13U30

VVSG 22 februari 2024

VVSG 22 februari 2024

Van lijststem tot lijstduwer

De nieuwe verkiezingsregels

Welkom

- Klemtoon op de nieuwigheden
- Zeer veel digitale deelnemers: onmogelijk om vragen meteen te beantwoorden
- Stel je vraag, indien geen antwoord gehoord of gevonden op de website, aan info@vvsg.be
- www.vvsg.be/bestuur/politiek-bestuur/verkiezingen
- www.vlaanderen.be/vlaanderen-kiest/lokale-verkiezingen

verkiezingsinfo op www.vvsg.be

VVSG

Thema's
Opleidingen
Nieuws

Standpunten
Mandatarissen
Vacatures

Politeia Lokaal
Registreren
Contact

Over ons
Magazine Lokaal
Nieuwsbrief

Home / Bestuur / Politiek bestuur /

Verkiezingen

Gemeenteraadsverkiezingen

- Intro: Verkiezingen
- Aantal raadsleden
- Aantal schepenen
- De burgemeester
- Aantal BCSD-leden
- Afwijkende regels in fusiegemeenten
- Afwijkende regels in de rand en Voeren

Voor de verkiezingen

- Een partij zijn
- Een lijst maken en indienen
- Kandidaten zoeken
- Campagne voeren en sperperiode
- Verkiezingsuitgaven
- Getuigen aanduiden

Op de verkiezingsdag

13 oktober 2024

- Stem-, tel- en hoofdbureaus
- Verloop van verkiezingsdag
- De kiezers
- De kiezerslijst
- Geldig stemmen
- Stemmen tellen en zetels verdelen

Na de verkiezingen en voor de installatievergadering

- Bezwaren tegen de gemeenteraadsverkiezingen
- Aangifte verkiezingsuitgaven
- Bezwaren verkiezingsuitgaven
- Sancties verkiezingsuitgaven
- Beroep uitspraak raad voor verkiezingsbetwistingen

VVSG

Verkiezingen

- Kandidaten
- Geografische indeling
- Sperperiode
- Aangifte verkiezingsuitgaven
- Ook nog goed om weten

Pauze

Nieuwe bestuursperiode

- Start bestuursperiode
- Initiatiefrecht voor coalitievorming
- Semi-automatisch burgemeesterschap
- Installatievergadering

Verkiezingen

- Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet
- Digitaal Kiesdecreet
- Wijzigingen in 2021 (decreet versterking lokale democratie – o.a. afschaffing opkomstplicht)
- Laatste wijzigingen in oktober 2023
- 2024: Uitvoeringsbesluiten en omzendbrieven

Nieuwe bestuursperiode

- Decreet Lokaal Bestuur
- Wijzigingen in 2021
- Laatste wijzigingen in oktober 2023 (17e aanpassing DLB)
- 2024: Omzendbrief installatie – Draaiboek installatie

Aantal te verkiezen raadsleden

- Inwoneraantal op 1 januari 2024 is basis (B.S. 14 februari 2024)
- Bepaalt voor de gemeente
  - aantal raadsleden
  - maximaal aantal schepenen
  - aantal leden van het bijzonder comité voor de sociale dienst
  - aantal districtsraadsleden in elk district
  - aantal leden raad voor maatschappelijk welzijn **randgemeenten en Voeren**
- 7239 raadsleden
- 238 districtsleden
- 67 rechtstreeks verkozen OCMW-raadsleden

Kandidatenlijsten (1)

- Wanneer spreken we over een partij? Als je een kandidatenlijst indient!
- Kandidaten moeten voldoen aan de **verkiesbaarheidsvoorwaarden**
- **Pariteitsregels** op de lijst:
  1. verschil tussen kandidaten van elk geslacht niet groter dan één
  2. eerste twee kandidaten niet zelfde geslacht
- Verplichte **vermeldingen** i.v.m. de kandidaten:
  - voornaam, eventueel roepnaam, en achternaam
  - geboortedatum, geslacht, rijksregisternummer, hoofdverblijfplaats, nationaliteit, handtekening van de kandidaten

Kandidatenlijsten (2)

- **Lijstnaam:** ten hoogste twintig tekens
- Verplicht **digitaal indienen** kandidatenlijsten tussen: woensdag 4 september 9 u en uiterlijk zaterdag 14 september 16u
- **Uitzondering:** keuze digitaal of papier voor randgemeenten, Voeren, Mesen, Spiere-Helkijn, Bever, Ronse en Herstappe
- Persoonsgegevens van de kandidaten mogen voor **wetenschappelijke doelstellingen** worden opgevraagd
(na de verkiezing kunnen ook de stembiljetten hiervoor worden opgevraagd)

Wat is een kartellijst?

- Een lijst van politieke partijen/groepen die samenwerken en gezamenlijk kandidaten presenteren voor de verkiezingen
- Bij indienen lijst kan verklaring worden gevoegd dat verkozenen van kartellijst zullen zetelen als **twee aparte fracties**
- Voorwaarden:
  - Kartellijst moet naam van beide fracties hebben
  - Kandidaat moet fractiekeuze vermelden
- Voorbeeld
lijstnaam: *TEAM ZIJ & TEAM HIJ*
kan splitsen in: fractie *TEAM ZIJ* en fractie *TEAM HIJ*

Kiezers en stemresultaten per geografisch deelgebied

- Stemafdelingen moeten geografisch aan elkaar grenzen
- Elke stemafdeling (= een groep kiezers) heeft eigen stembureau
- Dus geen alfabetische indelingen meer mogelijk

- Bij papieren stemming: CBS moet in elk telbureau stembureaus groeperen waarvan de stemafdelingen geografisch aan elkaar grenzen.

- Bekendmaking resultaat individuele digitale stembureaus: minstens 500 kiezers hebben gestemd

- Vlaamse regering maakt de stemresultaten per geografisch deelgebied bekend (*fijnmazige stemresultaten*)

Sperperiode

- **Sperperiode**
  - = periode met specifieke regels over
    - campagne voeren
    - verkiezingsuitgaven
- Maandag 1 juli 2024 tot en met zondag 13 oktober 2024
- Blijven verboden: geschenken, gadgets en commerciële telefooncampagnes
- Uitgaven berekenen op voorlopige kiezerslijst op 1 mei

Aangifte verkiezingsuitgaven

- **Verplicht digitaal indienen!**
- Donderdag 19 september 2024: account aangemaakt om aangifte op te stellen en in te dienen
  - voor elke lijst
  - voor elke kandidaat
- Elke **kandidaat** vult eigen aangifte in, ondertekent en stuurt digitaal door naar de lijsttrekker of naar zijn gemachtigde.
- De **lijsttrekker** of zijn gemachtigde
  - ondertekent mee de aangiften van elke kandidaat van zijn lijst en dient die digitaal in bij de Raad voor Verkiezingsbetwistingen
  - dient ook de aangifte van zijn lijst in.
- Online **inzage** aangiften lijsten en kandidaten: tien dagen vanaf 13 november

Ook nog goed om weten (1)

- Kiezerslijsten
  - vermelden niet langer het geslacht van de kiezer
  - te gebruiken voor acties met papieren verkiezingspropaganda
  - ter beschikking stellen binnen drie werkdagen na verzoek
- Fusiegemeente: combinatie papieren en digitale stemming mogelijk
- Nieuw(e) district(en): ook meteen districtsraadsverkiezingen
- Leden stem- en telbureaus: weigering om 3^e maal te zetelen is mogelijk

Ook nog goed om weten (2)

- ‘**Verdeling pot lijststemmen**’ over kandidaten van hoog naar laag **verdwijnt**
- Actief **volmachten** ronselen strafbaar
- Volmachten kunnen nog voor bv. medische, religieuze, studie of beroepsredenen, ook voor schippers, gevangenen etc.
- MAAR: Geen volmacht meer op basis van ‘verklaring op eer’ over verblijf in buitenland
  - het kan nog wel mits het voorleggen van bewijsstukken

verkiezingen

Vragen?
Bedenkingen?

PAUZE, deel 2 start om

Verkiezingen

- Kandidaten
- Geografische indeling
- Sperperiode
- Aangifte verkiezingsuitgaven
- Ook nog goed om weten

Nieuwe bestuursperiode

- Start bestuursperiode
- Initiatiefrecht voor coalitievorming
- Semi-automatisch burgemeesterschap
- Installatievergadering

Start bestuursperiode

- **Verplicht** gebruik van **modelakten** van voordracht
- Modellen ten vroegste beschikbaar op 13 oktober 2024 (na sluiten stembureaus?)
- Opvolger aanduiden via akte van voordracht kan enkel mits vermelding van einddatum
  - anders is vermelding van opvolgers onbestaande

Initiatiefrecht voor coalitievorming (1)

- Winnaar van de verkiezingen komt eerst aan zet om coalitie te vormen
- Wordt *'de lokale formateur'*
- Initiatiefrecht eindigt door indienen gezamenlijke akte van voordracht voor de schepenen
- Opeenvolgende periodes van initiatiefrecht strikt respecteren
- **SANCTIE!** Voor wie buiten deze periode handelt
- In de coalitie geldt volgende principe:
stemmenkampioen van de grootste fractie van de coalitie wordt burgemeester

Initiatiefrecht voor coalitievorming (2)

- Opeenvolgend initiatiefrecht stemmenkampioen in afnemende volgorde lijstgrootte
- Initiatiefrecht indien kartellijst in twee fracties is opgesplitst:
  - stemmenkampioen van de grootste fractie (aantal zetels)
  - even grote fracties? verkozene met hoogste aantal naamstemmen
- Initiatiefrecht geldt gedurende 14 dagen
- Alleen houder initiatiefrecht kan geldige gezamenlijke akte van voordracht indienen → einde van periode van initiatiefrechten
- Initiatiefrecht gaat over naar stemmenkampioen van de volgende lijst bij verklaring van afstand of geen geldige akte van voordracht in lopende 14 dagen
- Periode van initiatiefrechten eindigt uiterlijk op 3e dag voor installatievergadering
- Indien geen succes: aparte verkiezing schepenen

Taken algemeen directeur bij het initiatiefrecht

- Bekendmaking op de website gemeente
  - Doet initiatiefrecht eindigen of overgaan
-
- houder initiatiefrecht dient gezamenlijke akte van voordracht in (einde)
  - houder initiatiefrecht diende na 14 dagen geen gezamenlijke akte van voordracht in (recht gaat over)
  - de indiening van een verklaring van afstand (recht gaat over)
  - het initiatiefrecht is uitgeput (= geen enkele houder van het initiatiefrecht diende gezamenlijke akte in) (einde)
  - op de derde dag voor de installatievergadering ontbreekt een gezamenlijke akte van voordracht (einde)

Voorbeeld coalitievorming

Gemeenteraadsverkiezingen zondag 13 oktober 2024

4 lijsten met samen 25 verkozenen

- A : 8 (A+ = stemmenkampioen, heeft als 1^e initiatiefrecht)
- B : 7 (B+ = stemmenkampioen, heeft als 2^e initiatiefrecht)
- C : 6 (C+ = stemmenkampioen, heeft als 3^e initiatiefrecht)
- D : 4 (D+ = stemmenkampioen, heeft als 4^e initiatiefrecht)

Initiatiefrecht start officieel op **dag na opmaak PV** verkiezingen
normaal gesproken maandag 14 oktober, kan eventueel ook later zijn!

Principe: stemmenkampioen grootste fractie van de coalitie wordt burgemeester

A+ aan zet tot en met maandag 28 oktober

A+B= 15 zetels of A+C= 14 zetels maar ook A+B+C of A+B+D of A+C+D

A+ wordt burgemeester

A: 8 zetels
B: 7 zetels
C: 6 zetels
D: 4 zetels

Indien geen (geldige) voordracht

B+ aan zet van dinsdag 29 oktober tot en met dinsdag 12 november

B+C = 13 zetels of B+C+D = 17 zetels (of zelfs B+A!)

B+ wordt burgemeester (of A+)

Indien geen (geldige) voordracht

C+ aan zet van woensdag 13 november tot en met dinsdag 26 november

enkel coalitie mogelijk met partijen die al eerder aan zet waren (bv. C+A of C+B of C+B+D)

A+ of B+ wordt burgemeester, onwaarschijnlijk dat C+ het wordt

Indien geen (geldige) voordracht

D+ aan zet van woensdag 27 november tot 3 dagen voor installatievergadering!

weinig waarschijnlijk dat het zo ver komt

Semi-automatisch burgemeesterschap (1)

Principe

- **Kandidaat met meeste voorkeurstemmen van grootste fractie (in aantal zetels) van de coalitie**
  - wordt *'aangewezen-burgemeester'*
  - wordt nadien benoemd door Vlaamse regering tot burgemeester
  - moet Belg zijn
- Even grote fracties?
  - grootste fractie = fractie waarvan lijst hoogste stemcijfer heeft

Niet in zes randgemeenten

Semi-automatisch burgemeesterschap (2)

Kartellijst gesplitst in twee fracties

- Altijd principe toepassen
  - stemmenkampioen van de grootste fractie van de coalitie wordt burgemeester
- Wat als beide fracties behoren tot de coalitie?
  - én beide fracties hebben evenveel zetels
  - én beide zijn de grootste fracties van de coalitie
  - stemmenkampioen van de kartellijst wordt burgemeester

Semi-automatisch burgemeesterschap (3)

- Bij weigering of later ontslag:
Burgemeesterschap naar verkozene met op één na meeste voorkeurstemmen in grootste fractie in coalitie (enz.)
- Opgelet: soms is hoogst gerangschikte op de lijst zijn toch belangrijk:
  - indien twee verkozenen uit grootste fractie met gelijk aantal naamstemmen
  - in het geval van een verkiezing zonder stemming

Semi-automatisch burgemeesterschap (4)

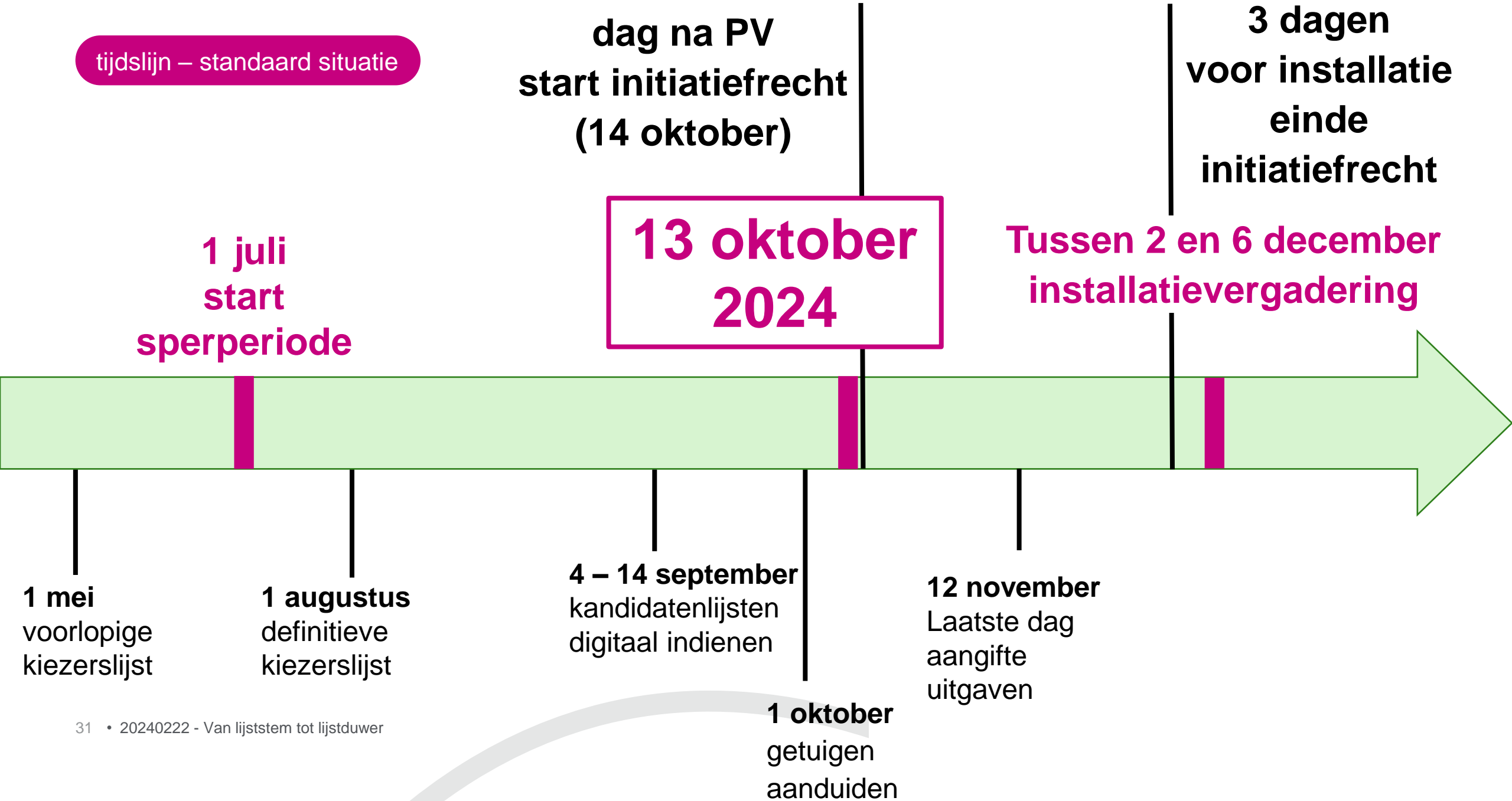
Akte van opvolging

- Is een mogelijkheid, geen verplichting
- Akte met einddatum en opvolger burgemeester
- Specifieke voorwaarden:
  - opvolging ten vroegste vanaf 1 oktober 2028
  - opvolger behoort tot zelfde fractie als burgemeester
  - indienen bij AD uiterlijk drie dagen voor de installatievergadering
- Uitzondering in fusiegemeenten (enkel eerste bestuursperiode na fusie):
  - vrije keuze van opvolger(s) en van tijdstip

Installatievergadering

- Tussen maandag 2 en vrijdag 6 december 2024
- In fusiegemeente: maandag 2 januari 2025
- Eedaflegging
  - iedereen legt de eed af in handen van de voorzitter
  - voorzitter installatievergadering legt eed af in handen van oudste raadslid (op één na oudste gemeenteraadslid als voorzitter zelf het oudste lid is)
- Rangorde schepenen
  - gemeenteraad mag rangorde schepenen wijzigen
  - uitzondering:** geldt niet voor de randgemeenten en Voeren

tijdslijn – standaard situatie

nieuwe bestuursperiode

Vragen?
bedenkingen?

Vereniging van
Vlaamse Steden
en Gemeenten

info@vvsg.be – 02/211.55.00

Marian Verbeek
Pieter Vanderstappen
David Vanholsbeeck

VVSG vzw • Bischoffsheimlaan 1-8 • 1000 Brussel • T +32 2 211 55 00
info@vvsg.be • www.vvsg.be

